

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Viite: kirjelmä nro SM048:00/2009

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Lääninhallitus on lausunnossaan 29.7.2009 ottanut jo kantaa niihin ulkomaalaislain muutoksiin, jotka nyt sisältyvät hallituksen esitykseen. Lääninhallitus viittaa lausuntoon aikaisemmin esittämiinsä kannanottoihin.

Lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto on liitteenä olevassa lausunnossaan esittänyt, että lakiesityksen 6 b §:stä poistetaan Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen yksinoikeus tehdä pykälässä tarkoitettuja tutkimuksia. Lääninhallitus yhtyy osaston hyvin perusteltuun lausuntoon.

Lääninhallituksella ei ole muuta huomauttamista.

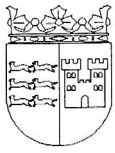
Maaherran sijainen
osastopäällikkö

Arja Ylönen

Osastopäällikön sijainen
ylitarkastaja

Maria Siurua

Liitteet. Lääninhallituksen lausunto 29.7.2009
Sosiaali- ja terveysosaston lausunto

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Viite: kirjelmä nro SM19:00/2009

Turvapaikkapolitiikkaa koskeva selvitys

Lääninhallitus on pyytänyt sektoriosastoiltaan lausunnot asiakohdassa mainitusta selvityksestä. Poliisin lääninjohdon sekä sivistysosaston lausunnot liitetään osaksi tätä lausuntoa.

Yleisesti ottaen lääninhallitus pitää työryhmän turvapaikkapolitiikan linjauksia ja toimenpide-ehdotuksia hyvinä ja kannatettavina. Useimmat toimenpide-ehdotukset vaativat ulkomaalaislain muutoksen sekä selvennyksiä käytännön ohjeistuksiin. Näiden ehdotusten osalta lääninhallitus toteaa seuraavaa:

Iän selvittäminen lääketieteellisellä tutkimuksella

Selvityksen mukaan ilman huoltajaa Suomeen tulevien alaikäisten turvapaikan hakijoiden määrä on lisääntynyt. Iän selvittäminen on erittäin tärkeä, koska alaikäiselle taataan turvapaikkamenettelyssä erityisiä oikeuksia ja etuuksia. Valtionkin edun muista on, että enempi resursseja vaativien etuuksien piirissä on vain alaikäiseksi todetut turvapaikan hakijat. Lääketieteellisissä tutkimuksissa kajotaan henkilön koskemattomuuteen, joten ulkomaalaislaissa tulisi olla säännökset ikätutkimuksista, niihin liittyvistä toimivaltuuksista, tutkimusten suorittamisesta sekä niiden oikeusvaikutuksista ja oikeusturvanäkökohdista.

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekeminen

Lääninhallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että kansainvälisen suojelun hakemispaiikat rajataan suuremmille poliisilaitoksille. Näin turvataan asiantuntemus ja tarvittavat resurssit.

Turvapaikanhakijan työnteke-oikeuden sitominen henkilöllisyyden selvittämiseen

Lääninhallituksella ei ole huomauttamista ehdotukseen, että turvapaikanhakijan työnteke-oikeuden perusedellytyksenä on, että henkilö pystyy esittämään henkilöllisyytensä. Jos henkilöllisyyden todistaminen asiakirjoista olisi mahdotonta, riittäisi, että hakija tekisi yhteistyötä ja auttaisi henkilöllisyytensä selvittämisessä.

Perhesideluvan myöntäminen kasvattilapselle

Lääninhallitus pitää kannatettavana sitä, että ulkomaalaislakiin sisällytetään säännös siitä, milloin perhesidelupa voitaisiin myöntää kasvattilapselle. Oleskeluluvan myöntäminen edellyttäisi kiinteää perhe-elämää jo ennen hänen Suomeen tuloaan.

Väärin tietojen antamisen vaikutus mahdollisuuteen toimia perheenkokoajana

Lääninhallitus pitää oikeana ja kannatettavana ehdotusta siitä, että ulkomaalaislakiin lisätään säännös, jonka mukaan perhesiteen perusteella tehty oleskelulupa voitaisiin hylätä, jos perheenkokoaja on antanut aiemmin oman oleskelulupahakemuksensa yhteydessä vääriä tietoja perhesuhteistaan. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että väärillä tiedoilla olisi ollut olennainen merkitys oleskelulupaa myönnettäessä.

Perhesideluvan toimeentuloedellytys, kun kansainvälistä suojelua saaneen perhe on perustettu maahan tulon jälkeen

Lääninhallitus pitää kannatettavana sitä, että ulkomaalaissa tulisi säätää toimentuloedellytyksestä myös niissä tapauksissa, joissa kansainvälisen suojelun tai tilapäisen suojelun tarpeen perusteella oleskeluluvan saaneen perheenkokoajan perhe on perustettu vasta maahantulon jälkeen.

Asumisaikaedellytys kansainvälistä suojelua saaneen (pl pakolaiset) toimimiselle perheenkokoajana

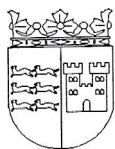
Lääninhallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että ulkomaalaislakia muutetaan siten, että oleskeluluvan hakeminen perhesiteen perusteella toissijaisen, humanitaarisen ja tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneen henkilön perheenjäsenelle edellyttäisi, että perheenkokoaja olisi asunut Suomessa vähintään yhden vuoden oleskeluvalla.

M a a h e r r a

Eino Siuruainen

Osastopäällikkö

Arja Ylönen

Oulun lääninhallitus
Hallinto-osasto

Lausuntopyyntö 14.8.2009

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Lääninhallituksen hallinto osasto on pyytänyt asiakohdassa mainitusta hallituksen esityksestä . Sosiaali- ja terveysosasto on esittää lausuntonaan, jonka laatimiseen on osallistunut allekirjoittaneiden lisäksi läänin oikeuslääkäri Terttu Särkioja, seuraavaa:

6b§ Oikeuslääketieteellisen tutkimuksen tekeminen

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto ei pidä riittävän perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena esitystä keskittää oikeuslääketieteelliset tutkimukset iän selvittämiseksi ainoastaan Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitokselle.

Taustaa nykytilanteelle:

Esityksen (s.6) mukaan Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen mahdollisuus tehdä oikeuslääketieteellisiä ikätutkimuksia perustuu Sosiaali- ja terveysministeriön alaisen Säteilyturvakeskuksen **vuonna 1997** antamaan lausuntoon, jolla Säteilyturvakeskus antoi luvan hampaisto- ja luustoikä tutkimuksiin Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitokselle laitoksen pyydettyä kannanottoa ranne- ja ortopantomokuvien ottamisesta elävien henkilöiden ikätutkimusta varten. Oulun läänin alueella on suoritettu oikeuslääketieteellisiä ikämäärytyksiä parin vuoden ajan. Röntgentutkimukset on tehty Oulun yliopistollisen keskussairaalan (OYS) hammaslääketieteen yksikössä ja ne on analysoinut oikeushammaslääketieteen erityispätevyyden omaava hammaslääkäri. Hän antoi alkuun lausunnot omalla nimellään, kunnes Helsingin oikeuslääketieteen laitokselta tuli viesti, että tutkimuksia saataisiin tehdä vain Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella. Sen jälkeen lausunnot ovat menneet ikäänkuin "lausunnolle" Helsinkiin, vaikka tutkimukset on tehty täällä. Tällä hetkellä asiaa koskevat paperit kiertävät Helsingissä lausunnolla. Virallista päätöstä näiden tutkimusten keskittämiseen Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitokselle ei ole kukaan tehnyt.

Muutosehdotus 6b§:ään

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto esittää, että 6b§:ää muutetaan siten, **että...oikeuslääketieteellisiä tutkimuksia iän selvittämiseksi oikeutetaan tekemään yliopiston oikeuslääketieteen laitos tai Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL:n) oikeuslääketieteen yksikkö (edellyttäen, että tällainen yksikkö perustetaan ja mikäli oikeuslääketieteen hallinta siirretään THL:oon).**

Perustelut:

Vastaanottokeskusten läheisyys

Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksia on eri puolella Suomea. Turvapaikanhakijoiden maahantuloreitti Ruotsista Haaparannan ja Tornion kautta Suomeen on hyvin vilkas. Oulun läänin alueella toimii useita vastaanottokeskuksen yksiköitä, joista osa on keskittynyt vastaanottamaan lapsia ja nuoria. Oulu on turvapaikanhakijoiden ensipaikkana tärkeä ja

keskeinen. Turvapaikanhakijoiden määrä, erityisesti yksin maahan tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut. Tästä syystä on syytä tulisi mahdollistaa oikeus tehdä oikeuslääketieteelliset tutkimukset iän selvittämiseksi muuallakin kuin Helsingissä lähellä turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksia ja yksiköitä hyödyntäen alueellisia jo olemassa olevia asiantuntijaresursseja.

Olemassa olevien valmiiden resurssien käyttö

Yksi tutkimuksia tekemään oikeutettu yksikkö voisi sijaita Oulussa, joko yliopiston oikeuslääketieteen yksikköön tai tulevaan Pohjois-Suomen THL:n oikeuslääketieteen yksikköön sijoitettuna. Yliopiston oikeuslääketieteen yksikköön sijaitsi diagnostiikan laitoksessa, johon kuuluu myös röntgenologian laitos. Nämä takaavat sen, että lainsäädännön edellyttämä riittävä röntgenologinen asiantuntemus on olemassa. On luonnollista, että yliopistollisen sairaalan monipuolisella röntgenyksiköllä ovat kaikki tarvittavat säteilytyöhön vaadittavat luvat. Hallituksen esityksen tekstistä saa virheellisen kuvan, että vain Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella olisi lupa tehdä tutkimuksia. Säteilyturvakeskuksen Helsingin oikeuslääketieteen laitokselle antama lupa ei poissulje toisten yksiköiden oikeutta tehdä tutkimuksia.

Esityksessä ehdotetaan, että tutkimuksen tekee kaksi oikeushammaslääkärinä ja vielä kolmas suorittaa pistokokeita. Tutkimuksen oleellinen osa on röntgentutkimus. Todellinen asiantuntija tulkitsemaan röntgentutkimuksia, on röntgenlääkäri ja erityisesti lasten ja nuorten luuston kehitykseen perehtynyt röntgenlääkäri. Läänin sosiaali- ja terveystoimi katsoo, että asiantuntemus tähän asiaan liittyvissä lausunnoissa merkittävästi lisääntyy, jos lausunnon antaisi lastenröntgenlääkäri ja oikeushammaslääkäri, eikä kuten esitetään kaksi laillistettua lääkäriä tai hammaslääkärinä, jolla olisi tutkimuksen edellyttämä erikoispuoleisuus esim. oikeushammaslääketieteen pätevyys. Huomattavaa on, että Helsingin oikeuslääketieteen laitoksella ei ole lastenröntgenlääkärinä ja yliopistollinen sairaala on kaukana. Oulun yliopistolla tällainen mahdollisuus on käytettävissä (yliopistollinen sairaala vieressä) ja näin ollen resurssit tältä osin tällä hetkellä Helsingin oikeuslääketieteen laitosta paremmat.

Hallituksen esityksen mukaan tarvittavia tutkimuksia(röntgentutkimukset, haastattelu) voitaisiin tehdä myös keskussairaalassa, kunnallisessa terveystieteidenkeskuksessa tai yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköissä Helsingin yliopiston oikeuslääketieteenlaitoksen pyynnöstä. Lausunto annettaisiin Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen kautta (jollainen tilanne on tällä nyt). Ehdotettu järjestely on haavoittuva, on omiaan vähentämään motivaatiota (voi vaikuttaa laatuun) ja voi johtaa siihen, että nyt tutkimuksia tekevät muualla kuin Helsingissä toimivat oikeushammaslääkärit eivät niitä enää suostu tekemään, jolloin tutkittavakin olisi matkustettava Helsinkiin, luonnollisesti saattaja mukanaan. Näin ollen menetelmästä ja menettelytavasta tulisi erittäin kallis.

Tällä hetkellä terveystieteidenkeskuksissa ja erikoissairaanhoidossa on resurssipula jo perustoimintoja suoritettaessa. Perustoimintoihin kuulumattomien uusien tehtävien antamista näille tahoille tulisi vielä harkita, erityisesti jos ne rasittavat kohtuuttomasti näiden normaalitehtävistä poikkeavan luonteen vuoksi. Tarvittavien tutkimusten ja lausuntojen antamispaikkoina voisivat tulla kysymykseen sellaiset yliopistolliset sairaalat, joissa on riittävä röntgenologinen ja oikeushammaslääketieteellinen asiantuntemus. Jos itse on tutkijana ja lausunnon antajana, on motivaatio huolellisen työn suorittamiseen korkealla.

Toiminnan ohjaus, valvonta ja koordinaatio

Hallituksen esityksessä esitetään, että Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen velvollisuudesta seurata iän selvittämiseen liittyvien tutkimusmenetelmien kehittymistä ja tarpeen vaatiessa arvioimaan käytettävien menetelmien oikeutusta.

Oikeuslääkinnän organisaatiouudistuksen (Alku-hanke) yhteydessä on pyrkimys luoda oikeuslääketieteen keskuksia yliopistopaikkakunnille ja toimintaa koko valtakunnassa koordinoiva keskusjohto, jolloin myös oikeushammaslääketieteellisen iän määrittysten arviointi koko maassa mahdollistuu. THL:lle on STM:n ehdotuksen mukaan aikomus säätää oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen ohjaus ja valvonta, jota voitaisiin laajentaa oikeuslääketieteellisen toiminnan ohjaukseksi ja valvonnaksi. Tässä olisi valmis säädöspohja viranomaisvalvonnan toteuttamiselle koko maassa. Pitäisin sitä asiallisempana kuin yhden valvonnan määrittämistä yhdelle yliopistolaitokselle. THL voisi tässä olla vastuullinen viranomainen ja tehtävät hoidettaisiin yhteistyössä yliopiston kanssa.

Muilta osin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolla ei ole esityksestä lausuttavaa.

Marja-Leena Kärkkäinen
Läänin sosiaali-ja terveysneuvos

Heli Kajava
Ylitarkastaja